

צפעלי ים הצלח

Dead Sea Works Stamps

59
7.7.65

ה ש י ר ו ת ה ב ו ל א י

תל אביב-יפו • ירושלים • חיפה

PHILATELIC SERVICES

JERUSALEM • ISRAEL

כיצד התהווה ים המלח?

בעידן גיאולוגי קדום שקעו פני האדמה ברצועה צרה וארוכה המשתרעת מהרי הסורוס שבדרום טורקיה, דרך עמק הירדן והערבה, ועד למפרץ אילת וים סוף. נהרות אשר זרמו קודם לכן אל הים התיכון ניקוו בבקיע החדש ויצרו שרשרת של אגמים. בתקופות מאוחרות יותר הצטמצם שטחם של האגמים הללו וכיום רואים בים המלח את השריד האחרון שנותר מן הים הפריהסטורי אשר כיסה פעם את עמק הירדן כולו.

ים המלח הוא אגם יחיד בסוגו. ייחודו הוא בכך שפניו נמוכים בכארבע מאות מטרים מפני הים התיכון ובכך שריכוז המלחים שבמימיו גבוה פי עשרה מזה המצוי במימי כל אגם או ים אחר. ליטר אחד ממי ים המלח מכיל בממוצע 300 גרם מלחים.

ים המלח הוא אחד ממקורות המלחים העשירים בעולם. הוא מכיל עשרים ושנים אלף מיליון טון מאגנזיום כלורי, שנים עשר אלף מיליון טון מלח גליל, ששה מיליון טון סידן כלורי, אלפיים מיליון טון אשלגן כלורי ואלף מיליון טון מאגנזיום ברומי. ים המלח מצטיין בתכונות אקלימיות יוצאות מן הכלל, כגון: טמפרטורות גבוהות במשך כל עונות השנה, לחץ אויר גבוה וכמות זעירה מאוד של משקעים. תנאים אלה גורמים לאחוז גבוה מאד של התאידות במי הים ותופעה זו מנוצלת בתהליך ייצור המלחים.

אזור ים המלח היה חרב ושמש עד שלהי שנות העשרים של המאה הנוכחית. ב-1929 הצליח משה נובומיסקי, מהנדס יהודי מסיביר, להשיג זכיון לניצול אוצרות המלחים של ים המלח. חברת האשלגן הארצי-ישראלית נוסדה כעבור שנה והוחל בבניית המפעל בקליה שעל חופו הצפוני של הים. בתחילת 1939 הוחל בהפקת הברומין ובסופה של אותה שנה הופק גם אשלגן. כעבור חמש שנים הוקם מפעל נוסף בסדום. ב-1947 הגיעה תפוקת האשלגן בשני המפעלים ל-102,000 טון.

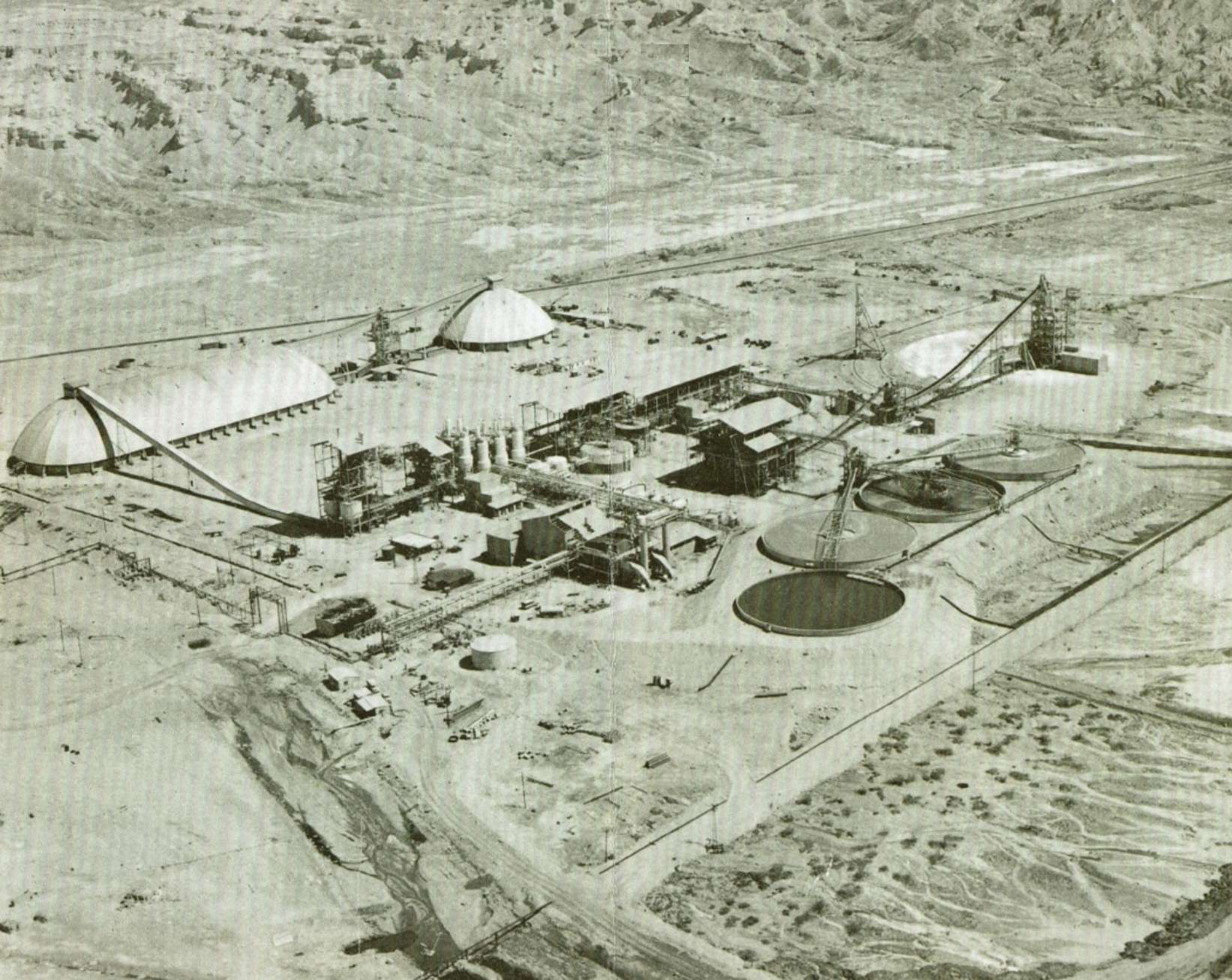
בזמן מלחמת השחרור נהרס המפעל הצפוני והמפעל בסדום היה נתון במצור במשך חדשים רבים. בשנים הראשונות שלאחר המלחמה היתה הגישה לסדום קשה מאוד, המפעל נותק ממקורות המים המתוקים שלו ורק חלק מבריכות האידוי נשאר בשטח מדינת ישראל.

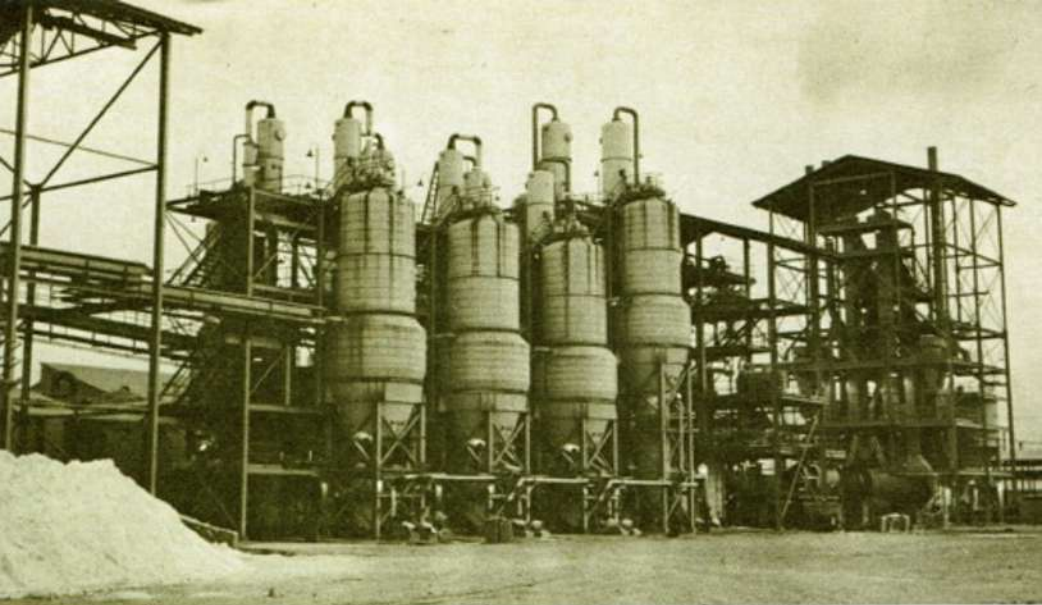
בקיץ 1952 נוסדה חברה חדשה — מפעלי ים המלח בע"מ — אשר שמה לה למטרה לנצל ולפתח את אוצרות הטבע העצומים המצויים בים המלח. סלילת הכביש החדש לסדום, קידוח הבארות החדשות ואימון סגל העובדים החדש, איפשרו את חידושה והרחבתה של הפקת האשלגן. כיום מעסיק המפעל כ-650 עובדים המתגוררים בבאר-שבע ובדימונה.

במקביל להפקה השוטפת של האשלגן במפעל הקיים מבצעת החברה תכנית הרחבה עצומה המיועדת להגדיל את התפוקה פי שלוש. עבודת הבנייה כוללת סכר אשר ייבנה בתוך הים וירחיב את שטחן של בריכות האידוי עד ל-130,000 דונם. תכנית זו כרוכה בהשקעת הון של 200,000,000 ל"י.

באר הגז הטבעי בראש זוהר, מכרות הפוספאט באורון ובערד והמלחים בים המלח הביאו בזמן האחרון לעריכת מחקר בדבר האפשרות להקמת מפעל כימית-עשייתי משולב לניצול מכסימלי של המקורות הטבעיים הללו בתחום רחב של מוצרים תעשייתיים וחקלאיים.

(לפי נתוני „חברת ים המלח“)

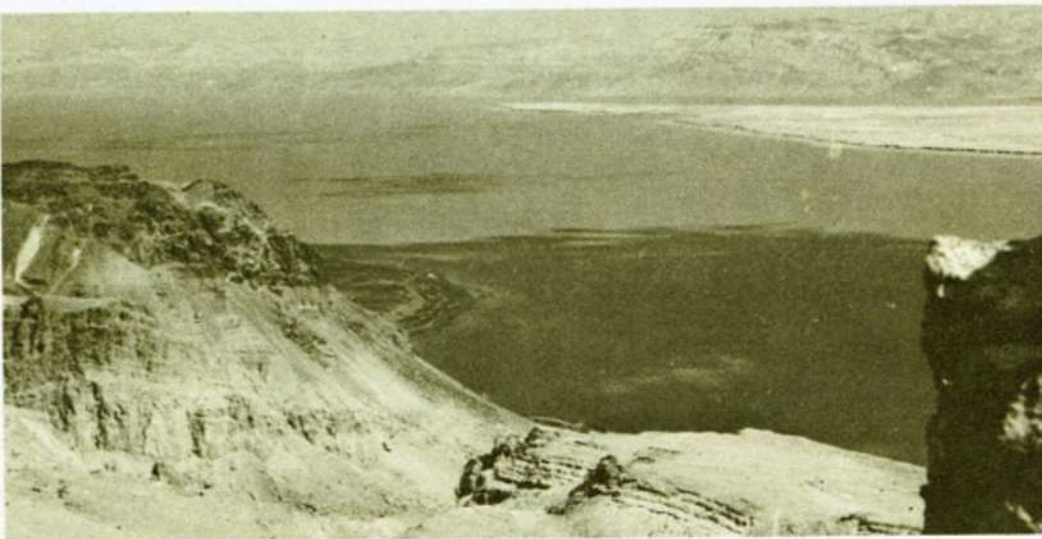

Today the plant employs 650 people who live in Beersheba and Dimona. Simultaneously with the regular potash production at the present factory the company is carrying out a tremendous expansion plan to increase production threefold. The construction work includes increasing the area of the evaporation pans to 130,000 dunams by erecting a dam in the Sea itself and involves a capital investment of about IL 200,000,000.

The natural gas well at Rosh Zohar, the phosphate mines at Oron and Arad and the salts in the Dead Sea prompted the recent research on the possibility of developing a chemical industrial complex to utilize all these natural resources to the maximum in a wide range of related industrial and agricultural products.

(COURTESY OF DEAD SEA WORKS LTD.)

HOW WAS THE DEAD SEA FORMED
IN AN EARLY GEOLOGICAL ERA, A LONG NARROW STRIP
OF THE EARTH'S SURFACE, STRETCHING
FROM THE TAUROS MOUNTAINS IN SOUTHERN TURKEY,
THROUGH THE
JORDAN AND ARAVA VALLEYS DOWN TO THE
GULF OF ELAT AND THE RED SEA, SUBSIDED. RIVERS WHICH
HAD FORMERLY FLOWED INTO THE
MEDITERRANEAN SEA
COLLECTED TOGETHER IN THE NEWLY FORMED RIFT
AND THUS CREATED A ROW OF LAKES. IN
LATER PERIODS THESE LAKES CONTRACTED AND IT IS
BELIEVED THAT THE DEAD SEA IS ALL THAT REMAINS
TODAY OF A PRE-HISTORIC STRETCH OF SEA THAT ONCE
COVERED THE WHOLE OF THE JORDAN VALLEY.

The Dead Sea is a unique type of lake. Unique, in that its level is about 400 metres below that of the Mediterranean Sea and in that the concentration of its salts is ten times higher than that of any other sea or lake. Every litre of Dead Sea water contains on an average 300 grams of salts.

The Dead Sea is one of the greatest sources of salts in the world, containing twenty-two thousand million tons of magnesium chloride, twelve thousand million tons of common salt, six thousand million tons of calcium chloride, two thousand million tons of potassium chloride, and one thousand million tons of magnesium bromide. The Dead Sea has certain exceptional climatic conditions such as high temperatures throughout the year, high air pressure and a very low rainfall. These conditions result in an extremely high sea water evaporation rate and this phenomenon is taken advantage of in the production process of the salts.

Until the end of the 1920's the Dead Sea remained desolate and barren. In 1929 the late Moshe Novomeysky, a chemical engineer, succeeded in obtaining a concession to extract the various valuable minerals from the waters of that sea. In the following year the Palestine Potash Co. Ltd. was established and the building of a factory was begun at Kalia on the northern bank of the sea. At the beginning of 1932 bromine production was started and at the end of the same year potash was produced. After another five years had passed, another factory was built at Sedom. By 1947, potash production at the two plants had reached 102,000 tons.

During the War of Independence the northern factory was destroyed and the plant at Sedom was for many months under siege. For some years after the war approach to Sedom remained most difficult, the factory was without its previous sweet-water sources and only part of the evaporation pans was in Israel territory.

In the summer of 1952 a new company was established — Dead Sea Works Ltd. — which undertook the task of putting to use and developing these vast natural resources of our country. The building of a new road to Sedom, the boring of new wells and the training of new personnel enabled potash production to be resumed and increased.